

Latvijas Daudzbērnu
ģimeņu apvienība

Biedrība "Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienība"
Paceplīša iela 10, Rīga, LV-1030
Reģ. Nr. 40008003700
www.kustiba3plus.lv
laiks.gimenei@gmail.com
Tālr.: +371 29481771

Rīga, 2024.gada 17.septembrī
Nr. V-12-09/2024

**Valsts prezidentam
Edgaram Rinkēviča kungam**

Par dzimstību veicinošu un nabadzības risku mazinošu pasākumu aktualitāti

Augsti godājamais Valsts prezidenta kungs,

Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienība (*turpmāk - Apvienība*) lūdz Jūs aktualizēt valdībā un Saeimā dramatisko dzimstības kritumu un pieaugošo finansiālo spriedzi mājsaimniecībās ar apgādājamiem bērniem. Finansiālā nedrošība un nepietiekams sociālais atbalsts ir viens no iemesliem, kādēļ tiek atlikta bērnu laišana pasaulē un kādēļ ir palielinājies nabadzības risks ģimenēs ar trim un vairāk bērniem.

Valdības Stratēģiskās vadības tematiskās komitejas 2024. gada 16. janvāra sēdē tika panākta vienošanās, ka turpmāk nozaru ministrijas ir līdzatbildīgas par kopējās valsts demogrāfijas politikas izstrādi un īstenošanu. Savukārt Demogrāfisko lietu padomes 2024. gada 7. februāra sēdē Ministru Prezidente E.Siliņa uzdeva Labklājības ministrijai sadarbībā ar Valsts kanceleju līdz 2024. gada 1. jūlijam izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā ziņojumu par demogrāfiskās politikas attīstību. 2024.gada 11.septembrī Labklājības ministrija iepazīstināja ar sagatavotā ziņojuma saturu Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisiju, vienlaicīgi ziņojot, ka tā iesniegšana Ministru Kabinetā nebūs ātrāk par 2024.gada oktobra beigām, kā arī, ka 2025.gada budžetā netiks atvēlēti līdzekļi ziņojumā uzskaitīto pasākumu īstenošanas uzsākšanai.

Vēršam uzmanību uz vairākiem secinājumiem, kas minēti Labklājības ministrijas sagatavotajā Informatīvajā ziņojumā "Par demogrāfiskās politikas attīstību"¹ (turpmāk – Ziņojums):

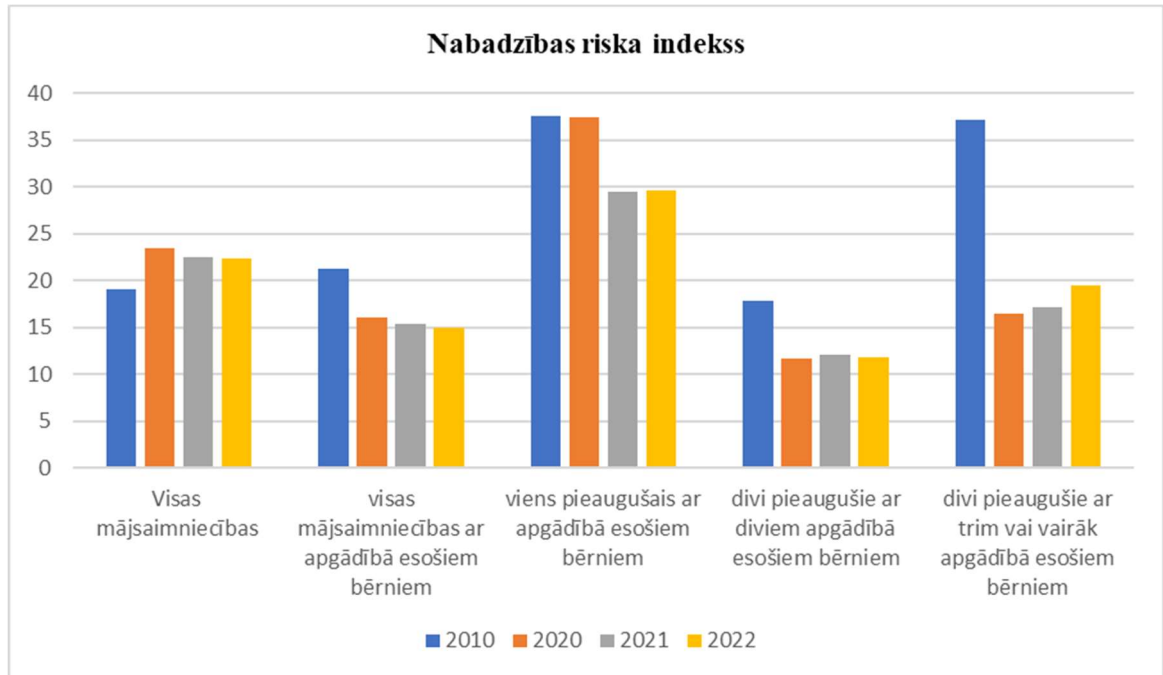
- 1) *Viena no Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam (NAP2027) prioritātēm ir "Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki", paredzot, ka veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku. Reaģējot uz sabiedrības*

---

¹ https://drive.google.com/file/d/1NwBiqxeMS0GTV1-WkU5vn-dUbbb33eVY/view?usp=drive_link

novecošanos, vienlīdz svarīgi ir turpināt dzimstību veicinošu politiku, kas sekmē arī otrā bērna ienākšanu ģimenē un atbalsta daudz bērnu ģimeņu veidošanos. (2.lpp);

2) Savus kopējos ikdienas izdevumus visgrūtāk bija segt māsaimniecībām ar vienu pieaugušo ar bērniem un pāriem ar trim vai vairāk bērniem. 2022. gadā 33,8 % māsaimniecību ar vienu pieaugušo ar bērniem un 20,6 % pāru ar trim vai vairāk bērniem savus ikdienas izdevumus sedza ar grūtībām vai ar lielām grūtībām (8.lpp).

3) Summārais dzimstības koeficients savu augstāko līmeni pēc ilgstoša samazinājuma kopš 1993. gada sasniedza tikai 2016. gadā (1,74), bet 2023. gadā tas bija samazinājies līdz **1,36** (15.lpp)

4) *Topošajiem vecākiem būtiska ir "stabilitāte", esošās situācijas nepasliktināšanas jeb sadzīves komforta nezaudēšana, kā arī valsts sniegtā atbalsta stabilitāte un prognozējamība (20.lpp)*

5) *Vairums pētījuma respondenti optimālos apstākļos (labs finansiālais stāvoklis, labas bērna uzraudzības iespējas) vēlas divus vai trīs bērnus (21.lpp).*

6) *Vienlaikus ir nepieciešama ģimenes vērtību spēcīgāšana sabiedrībā, proti, valsts atbalsta politika, kas apliecina ģimenes vērtību sabiedrībā un nodrošina vecākiem novērtējuma un atbalsta sajūtu (27.lpp).*

Līdzīgi secinājumi publicēti Ministru kabinetā pieņemtajā Ziņojumā par Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Nacionālā attīstības plāna 2021.–2027. gadam īstenošanu un valsts ilgtspējīgu attīstību²:

² <https://www.mk.gov.lv/lv/media/19212/download?attachment>

1) *Bērnu nabadzības riska indekss Latvijā ... 2020. un 2021. gadā ir par 2,4 % pasliktinājies, kas norāda uz to, ka izmaiņu tendence ir kļuvusi svārstīga, bet 2022. gadā vērojamo nelielo uzlabojumu nepieciešams vērtēt piesardzīgi, jo šo indikatora vērtību Eurostat norādījis kā provizorisku, tātad tā vēl var tikt precizēta (11.attēls).*

2) *Arī nabadzības riska indekss mājsaimniecībām, ko veido divi pieaugušie un trīs vai vairāk apgādībā esoši bērni, neuzrāda pozitīvu tendenci, kaut arī piedzīvojis mazākās svārstības. Pēc neliela kāpuma 2019. gadā (17,7 %) indekss 2020. gadā krities līdz 16,5 % un 2021. gadā atkal pieaudzis līdz 17,7 % (31.attēls).*

Apvienība kopš 2024.gada janvāra ir piedalījies un sniegusi priekšlikumus Labklājības ministrijas darba grupā, kurā tika sagatavoti aprēķini un argumentācija atbalsta pilnveidošanas pasākumiem ģimenēm ar bērniem 2025.gada budžetam. Diemžēl Finanšu ministrijas ieskatā neviena no Labklājības ministrijas sagatavotajām jaunajām iniciatīvām neatbilst drošības stiprināšanas kritērijam, tādēļ finansējums netiek solīts. Kā svarīgākos darba grupā iesaistītie atzina:

- ✓ Bērna kopšanas pabalsta palielinājumu, kurš nav indeksēts kopš 2014.gada (Patēriņa cenu pieaugums kopš 2014.gada ir 46,1%³);
- ✓ Vecāku pabalsta saņemšanas elastība, t.sk. turpinot strādāt vai dalot bērna pieskatīšanu starp vecākiem ikdienā;
- ✓ Visu vecāku (bet galvenokārt sievietes), kas auklē bērnus līdz 1,5 gada vecumam, sociālās drošības stiprināšana, garantējot šī perioda ieskaitīšanu darba stāžā;
- ✓ No iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvotā atvieglojuma par apgādībā esošu bērnu un attaisnoto izdevumu summu palielināšana;
- ✓ Vienota pašvaldību atbalsta groza izveide daudz bērnu ģimenēm. Pašvaldību brīvprātīgo iniciatīvu atbalsts ir īpaši svarīgs, jo tās nodrošina līdzfinansējumu bērniem nepieciešamajiem ēdināšanas un interešu izglītības pakalpojumiem. Diemžēl jau 2024.gadā⁴ pašvaldības finanšu trūkuma dēļ bija spiestas mazināt brīvprātīgos atbalstus, kas skar ģimenes, taču šobrīd darbaspēka nodokļu reforma 2025.gadā draud ar gandrīz 100 miljonu lielu iedzīvotāju ienākuma nodokļa ienākumu samazinājumu, kas vēl negatīvāk ietekmēs ģimeņu atbalstu.

³ https://tools.csb.gov.lv/cpi_calculator/lv/2014M01-2024M08/0/100

⁴ <https://www.lps.lv/lv/zinas/lps/8175-saeimas-komisija-uzklausa-lps-un-noverte-situaciju-pasvaldibu-budzetos-nakamgad>

Aicinām prasīt valdībai nekavējošu rīcību – uzsākt un finansēt pasākumus tautas ataudzes nodrošināšanai ilgtermiņā, t.sk. dzimstības veicināšanai un nabadzības riska mazināšanai māsaimniecībās ar vairākiem bērniem.

Ar cieņu

Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienības
Valdes priekšsēdētāja Elīna Treija

Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienības vēstulei pievienojas 12 reģionālās biedrības:

Iļģuciema daudzbērnu ģimeņu biedrība "IB PĒRLE"

Liepājas daudzbērnu ģimeņu biedrība "DĒKLA"

Vecumnieku daudzbērnu ģimeņu biedrība "Saulgrieze"

Daudzbērnu ģimeņu biedrība "Puzle"

Stopiņu novada daudzbērnu ģimeņu biedrība "MĀRA"

Daugavpils biedrība "Lielas ģimenes"

Jelgavas daudzbērnu ģimeņu biedrība "Goda ģimenes"

Jelgavas novada daudzbērnu ģimeņu biedrība "Daudzbērnu Ozoli"

Vidzemes lielo ģimeņu biedrība

Talsu novada daudzbērnu ģimeņu biedrība

Ventspils daudzbērnu ģimeņu biedrība

Siguldas novada Daudzbērnu ģimeņu apvienība

